

Н. В. Циганова,

к.е.н., доцент кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ІННОВАЦІЇ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ

Рушійною силою економічного розвитку у сучасних умовах виступають протиріччя можливостей наявного технологічного циклу та потреб розширеного відтворення. Циклічний розвиток економіки створює підґрунтя для відмирання застарілих технологій і запровадження інновацій в усіх сферах суспільного виробництва. Значне число інновацій продукує і ринок фінансових послуг. Банки та інші фінансові установи широко використовують нові можливості, що з'явилися завдяки розвитку інформаційних технологій. Сучасне банківське обслуговування клієнтів відбувається з використанням телекомунікацій, мережі інтернет, банкоматів і платіжних терміналів тощо.

Інноваційний розвиток забезпечує підтримку одних інновацій і витіснення інших. Тому цілком природно постає питання про ефективність і доцільність інновацій, критеріями яких можуть слугувати:

- вплив на параметри продуктивності праці і відповідно забезпечення зростання економічної ефективності;
- можливості задоволення потреб споживачів, що створюють конкурентні переваги та підґрунтя розширення ринкового сегмента;
- розширення ресурсних можливостей бізнесу (у тому числі інформаційних і часових).

Людство у своїй діяльності продукує значне число інновацій, проте економіка і суспільство сприймають лише ті, що створюють конкурентні переваги. І фінансовий ринок не є винятком.

Конкуренція є рушійною силою розвитку економіки, її сфер і галузей. Якщо в основі сучасного циклічного розвитку лежить інноваційний процес, то передумовою останнього є прагнення економічних суб'єктів до отримання конкурентних переваг. Саме конкуренція формує мотивацію до розширення асортименту продуктів та послуг, зниження їхньої ціни та покращання якісних характеристик, до розробки та впровадження новітніх банківських технологій, зростання розміру банківського капіталу та обся-

гів банківських операцій. Дія закону конкуренції спрямована на стимулювання найефективніших і найнадійніших банків.

Важливий засіб конкурентної боротьби на ринку банківських послуг — конкурентні переваги, які є концентрованим проявом переваг банку над конкурентами у фінансовій і маркетингових сферах, банківських технологіях і організації діяльності. В умовах динамічного зовнішнього середовища конкурентною перевагою є швидкість реагування на ринкові потреби. Зміни платіжних систем, банківських технологій, потреби споживачів вимагають постійних змін в обслуговуванні клієнтів. Оскільки банки мають різну швидкість реагування на ринкові потреби, деякі з них втрачають свої конкурентні позиції і витісняються з ринку динамічнішими конкурентами.

Технологічні переваги над конкурентами важливі для будь-якого бізнесу. Їхньою специфікою у банках є відсутність патентної захищеності. Тому персонал банку повинен постійно запроваджувати іновачії, щоб отримувати конкурентні переваги над конкурентами. Отже характеристиками конкурентних переваг на ринку банківських послуг є тимчасовість і неоднорідність. Вони мають відносний, а не абсолютний характер, оскільки можуть бути оцінені лише шляхом порівняння характеристик, які впливають на економічну ефективність діяльності банку.

Посилення інтенсивності конкуренції на ринку банківських послуг змушує банки шукати і отримувати не лише традиційні конкурентні переваги, такі, як ринкова частка, клієнтська база, імідж, бренд тощо, але й конкурентні переваги інноваційного характеру. Вони формуються як результат запровадження банківських інновацій, тобто нових або удосконалених банківських технологій, послуг, продуктів, організаційних форм, які є результатом інноваційної діяльності і несуть у собі позитивний ефект для функціонування банку як економічного суб'єкта. У якості банківських інновацій можуть виступати не лише нові послуги, продукти, фінансові інструменти (наприклад, платіжні картки або електронні гроші), технології, але й система відносин з клієнтами, канали просування послуг, канали комунікацій, організація бізнес-процесів тощо.

Найдинамічніші зміни у сучасних умовах відбуваються у сфері комунікацій та інформаційних технологій, які банки досить інтенсивно використовують через специфіку своєї діяльності. Тому у сучасних умовах вони належать до числа лідерів інноваційного процесу. Скорочення життєвих циклів банківських продуктів також робить банки схильними до інновацій. Патентна незахищеність банківських послуг, які швидко стають надбаннями конкурентів, прискорює інноваційні процеси у банківській галузі.

Зростання ролі грошей і кредиту у сучасній економіці відповідно підвищує роль фінансово-банківських інновацій. Вони формують конкурентні переваги не лише банків, але і їхніх клієнтів. Інновації фінансового та банківського секторів — чинник міжнародної конкурентоспроможності держави.

У сучасних умовах інноваційні процеси можуть відбуватися на різних рівнях. Це інновації в межах одного банку (у цьому випадку не передбачається створення нових продуктів, а лише удосконалення існуючих послуг і технологій, що суттєво не впливає на відносини з клієнтами), інновації на рівні ринкового сегменту (відбуваються зміни не лише у діяльності банку, але й у відносинах із клієнтами, зміни попиту і пропозиції на ринку певних банківських послуг, потреб споживачів тощо), інновації в межах банківської системи (які передбачають зміни у діяльності значного числа банків, у нормативному забезпеченні їхньої діяльності, появу нових форм співпраці банків, наприклад, як при запровадженні нових форм розрахунків або консорціумного кредитування), на міжнародному рівні (стосуються, передусім, нових форм співпраці банків при фінансуванні експортно-імпортних операцій, міжнародної інвестиційної діяльності, міжнародних розрахунків).

На сьогодні управління інноваційним процесом є невід'ємною складовою стратегічного менеджменту банку. Практичним втіленням цього є інноваційна політика. Відповідна політика має формуватися і на макрорівні, що позитивно впливатиме на конкурентоспроможність вітчизняної банківської галузі.

УДК: 330.341.1

В. Г. Чабан,

к.е.н., доцент кафедри економіки
агропромислових формувань,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Згідно визначення Комітету організації економічного співробітництва та розвитку з наукової і технологічної політики під партнерством між державним і приватним секторами економіки в інноваційній сфері слід розуміти «будь-які офіційні відносини